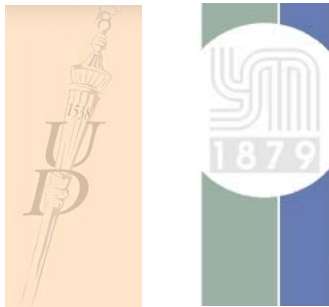

EURÓPAI UNIÓ
STRUKTURÁLIS ALAPOK

SZERKEZET KIVITELEZÉS - TERVEZÉS

BMEPEKAS01 segédlet a BME Építőmérnöki Kar hallgatói részére

„Az építész- és az építőmérnök képzés szerkezeti és tartalmi fejlesztése”

SZERKEZET KIVITELEZÉS – TERVEZÉS (BMEEPEKAS01)

Előadások

- 1./ Az építésben résztvevők jogi, műszaki kapcsolataik.
- 2./ Időtervezés az építésben
- 3./ Földmunkák gépesítése
- 4./ Betonozási munkák gépesítése
- 5./ Anyagmozgatás gépesítése
- 6./ Építés helyszínberendezése
- 7./ Az építésgépesítés térbeni összefüggései

Kiscsoportos foglalkozások

- 1/ A félév ismertetése. Építőipar feladatai- előadás
- 2/ Programozási alapismeretek I.
Előadás, kis példák.
- 3/ Programozási alapismeretek II.
Előadás, kis példák. A féléves feladat kiadása.
- 4/ Komplex feladat I.
A gépesítési lehetőségek vizsgálata
normaalkalmazás, munkaigényszámítás.
- 5/ Komplex feladat II.
Kapacitás – építési idő viszonyának vizsgálata
A fal és az alaplemez építésének szervezési koncepciója.
A betonozási technológia és géplánc kialakítása.
- 6/ Komplex feladat III.
A földmunka tömegelosztása, a földmunka géplánc
összeállítása, szervezési koncepciója
A munkaigény számítás aláírása
- 7/ Komplex feladat IV.
Konzultáció
- 8/ Komplex feladat V.
Az ütemtervvázlat aláírása
A műszaki leírás szempontrendszere
- 9/ Építési helyszín tervezése
Előadás.
- 10/ Építési helyszín tervezése
Esettanulmány
- 11/ Építési helyszín tervezése
A komplex gépesített technológiák gépesítésének
helyszínberendezési vonatkozásai
- 12/ Komplex feladat VI.
A gépesítési technológiai tervek konzultációja
- 13/ Komplex feladat VII.
A gépesítési technológiai tervek konzultációja
- 14./ **Feladat beadása**

A tantárgy tanulmányi követelményei, az aktuális félév időbeosztása, az elsajátítást segítő segédanyagok, a féléves feladat és az egyéni kijelöléshez tartozó információk az Építéskivitelezési Tanszék honlapjáról (www.ekt.bme.hu) letölthetők.

A félév során leadott ismereteket tartalmazó Bacher-dr.Soos-dr.Lánczos: Építésgépesítés I. jegyzet a jegyzetellátónál, a Takács-dr.Neszmélyi-Somogyi: Építéskivitelezés – Szervezés című tankönyv a szakkönyveket értékesítő könyvesboltokban, illetve a kiadónál (Szega Book Kft.) szerezhető be.

Budapest, 2007. november 25.

dr.Neszmélyi László – Sători Sándor tárgyelőadó

SZERKEZET KIVITELEZÉS – TERVEZÉS

Oktatott témáinak részletes ismertetése

1., Az építésben résztvevők jogi, műszaki kapcsolataik.

Az építőipar sajátos helyzete

- a termék helyhez kötött
- nem raktározható
- időjárás függő

Az építési-beruházási folyamatban résztvevők

- Építtető (beruházó)
  - Lebonyolító
  - Üzemeltető
- Tervező
- Kivitelező
- Hatóság
- Bank

A vállalatbaadás formái

- Vállalati – beruházó/tervező/kivitelező
- Házilagos - beruházó
- Vegyes – beruházó/részterületen kivitelező
- Fővállalkozói
  - Önmagában üzembehelyezhető létesítmény
  - Tervezése és kivitelezése
  - Eredmény garanciával
- Koordinációs vállalkozói
  - Önnálóan nem üzembehelyezhető létesítmények
  - A szerződött műszaki-gazdasági tulajdonságokkal
  -

A beruházások finanszírozása – vállaltbaadás módja

- Állami költségvetési, önkormányzati, vagy egyéb közpénz esetén
  - A munka jellegétől, illetve
  - Az érték nagyságától függőenKötelezően közbeszerzési eljárás (versenytárgyalás) útján (1999.évi LX. Közbekkerzési törvény)
- Saját tőke, bankhitel esetén saját mérlegelés alapján lehet
  - Szabadkezes, vagy
  - Versenytárgyalás útján.

Beruházó-tervező/kivitelező kapcsolata–a Szerződés

A szerződések fajtái

- Tervezési
- Altervezési
- Építési
- Alvállalkozói
- Tervezői-művezetési
- stb.

A szerződések tartalma**A szerződések mindenképpen tartalmaznia kell, hogy**

- MIT ? – kell elvégezni, a műszaki tartalom a műszaki tartalom igen pontos megfogalmazásával
- MIKORRA ? – a teljesítés, és egyéb fontosabb időadatok rögzítésével,
- MENNYIÉRT ? – a vállalási összeg, szükség esetén a pénzügyi (részszámlázási) ütemek meghatározásával,
- EGYÉB a pénzügyi és határidő feltételeket jelentősen befolyásoló megállapodásokat, például
  - Kőtbér feltételek
  - Jóteljesítési garancia feltételei
  - Stb.
  -

A szerződésekben alkalmazott alapvető árformák

- **ÁTALÁNYÁRAS** szerződéses ár, amely egyösszegű ár, az ajánlati dokumentáció bármely munkarészében feltüntetett összes feladat elvégzésére vonatkozik.
- **TÉTELÁRAS** szerződés, amely rögzíti az egyes munkák elvégzésének a munka egységre vonatkozó árat, és az elszámolás az elvégzett feladat mennyisége és az egységár szorzataként számítható.

A különböző árformák alapján szerződött munkák elszámolásakor felmerülő problémák**Átalányáras szerződések**

- **Többletmunka:** az az elvégzett feladat, amely adott esetben a szerződéses átalányárban nem szerepel, ellenben a árajánlat alapját képző tervdokumentációban a szerkezet illetve az állapot előállítása megtalálható. E munka a szerződés tárgyát képezi, és az árba tartozónak tekintendő.
- **Pótmunka:** az az elvégzendő feladat, amely a létesítmény alkalmasságához szükséges, de az ajánlat alapját képező tervdokumentáció egyik munkarészében sem található meg. E munka a szerződés tárgyát nem képezte, így az ajánlati árnak sem része. Ennek elvégzésére szerződés módosításban foglaltak alapján van lehetőség.

Tételáras szerződések

Az ajánlati tervben, így az ajánlatban sem szereplő szerkezetek egységárának meghatározásával kapcsolatos problémák feloldása

A szerződéskötés lépései szabadkezes szerződések esetében

1. Megrendelő levél – MEGBÍZÓ
Tartalmazza, hogy a megrendelő mit, mikorra és milyen feltételek mellett akar elvégeztetni
2. Szerződés tervezet – MEGBÍZOTT
Tartalmaz minden olyan adatot, amelynek a szerződésben szerepelnie kell (mit, mikorra, mennyiért, milyen feltételek mellett)
3. Aláírás – MEGBÍZÓ
Az elfogadott szerződés tervezet aláírásával válik érvényessé a szerződés.
VÉLEMÉNYELTÉRÉS !

A szerződéskötés lépései versenytárgyalás során létrejövő szerződések esetében

1. Ajánlati felhívás – MEGBÍZÓ
Tartalmazza, hogy a megrendelő mit, mikorra és milyen feltételek mellett akar elvégeztetni
2. Szerződés tervezet – MEGBÍZÓ/MEGBÍZOTT
Része lehet az ajánlati felhívásnak is, de készítheti a felhívásban foglaltak szerint a pályázó is. Tartalma szintén a mit, mikorra, mennyiért, milyen feltételek mellett
3. Bírálat, eredményhirdetés
4. Aláírás – MEGBÍZÓ
Az elfogadott szerződéstervezet aláírásával válik érvényessé a szerződés (Közbeszerzés esetében az eredményhirdetést követő 5. nap után.)

A BERUHÁZÁSI FOLYAMATBAN RÉSZTVEVŐK FELADATAI
BERUHÁZÓ

- A beruházás előkészítése
- Egyes engedélyek beszerzése
- Tervek észrevételezése
- Hitelek kezelése, folyósítása
- Szerződéskötés
  - Tervezőkkel
  - Kivitelezőkkel
  - Szállítókkal
- Munkaterület átadása
- Műszaki ellenőrzés – műszaki ellenőr kijelölése
- Létesítmény átadás-átvételi eljárásának lebonyolítása
- Üzembehelyezési eljárás lebonyolítása

TERVEZŐ

- A megbízásban szereplő létesítmények terveinek elkészítése
- A szükséges egyeztetések elvégzése
  - Hatóságokkal
  - Közműtulajdonosokkal
- A kitűzéssel kapcsolatos alappontok és egyéb adatok átadása
- A kivitelezés során ellenőrzési kötelezettségeinek teljesítése
- Megbízás esetén tervezői művezetés

KIVITELEZŐ

- Tervek észrevételezése
- Szerződések megkötése
- Építésvezető kijelölése
- Építési helyszín átvétele
- Építési napló vezetése
- Felvonulás, kivitelezés
- Felmérési napló készítése
- Hatósági engedélyek beszerzése
- Építmény készre jelentése

BANK

- A hitelek folyósítása
- A hitelezés módjától függően független műszaki jellegű ellenőrzés, az előrehaladás nyomon követése (finanszírozási szerződésben foglaltak szerint)

HATÓSÁGOK, KÖZMŰTULAJDONOSOK

A jogszabályokba foglalt feladatok

Az építési folyamatban a munkahelyi kapcsolattartás formái, dokumentumai**Az építésvezető feladatai (közül néhány fontosabb)**

- a munkaterület átvétele
- a biztonságos és szakszerű munkavégzés feltételeinek biztosítása és megkövetelése
- a szükséges minőségi ellenőrzések, bizonylatok beszerzése, minták vétele, minősítése, dokumentálása
- a hatásidők figyelemmel kísérése
- építési napló vezetése
- felmérési napló készítése
- számlák összeállítása
- engedélyek beszerzése
- a létesítmény átadása, a megvalósulási terv elkészítése
- és még sok-sok minden

A műszaki ellenőr feladatai (közül néhány fontosabb)

- a munkaterület átadása
- a munka minőségének, terv szerint való építésének figyelemmel kísérése, ellenőrzése
- az építési naplóba való bejegyzés
- a munkamennyiségek igazolása
- az eltakart munkarészek eltakarás előtti vizsgálata, felmérése
- számlák igazolása
- a többlet, illetve pótmunkák megítélése, elfogadása
- az átadás-átvételi eljárás lebonyolítása
- és itt is még sok-sok minden egyéb feladat

A munkahelyi kapcsolattartás eszköze az ÉPÍTÉSI NAPLÓ**Vezeti**

- építésvezető

Bejegyzésre jogosultak

- műszaki ellenőr
- esetleg
  - tervezői művezető
  - a szerződésben megjelölt egyéb személy

Bejegyzés gyakorisága

- építésvezető naponta köteles vezetni
- műszaki ellenőr szükség szerint, de maximum 8 naponta

Az építési napló tartalma

- Nyilvántartási rész
  - a munkahely megnevezése, helye
  - a szerződés főbb adatai
  - a kivitelező szervezet megnevezése, címe
  - az építésvezető neve, címe
  - az építető neve, címe
  - a műszaki ellenőr neve, címe
  - generál tervező neve, címe
  - alvállalkozók adatai
- Napi jelentés
  - dátum, a nap nevének kiírásával
  - az időjárással kapcsolatos adatok
    - hőmérséklet
    - csapadék
    - szél
    - vízállás
    - stb.
- a végzett munka leírása, a munkavégzés helyének pontos megjelölésével
- anyagok gépek érkezése
- az eltakarásra kerülő munkákról előzetes értesítés
- tervtől való eltérés
- váratlan körülmények
- a célszerűtlen megbízási utasításokra való figyelem felhívása
- pótmunka felmerülésével kapcsolatos adatok
- minden az építést, az elszámolást befolyásoló esemény, adat

2., Időtervezés az építésben

TÉR-IDŐ összefüggése

Erőforrások

- Raktározható
- Nem raktározható

Az építőipar időtervezési sajátosságai

- magas feladat koncentráció
- nagy eszköz koncentráció
- jól gépesített technológiák
- nagy értékű anyagok
- sok közreműködő szervezet

Az építési időtervek tartalma

- az egyes folyamatok időigénye
- a részfeladatok műszaki tartalma
- az idő-, és térbeni összefüggések
- a végrehajtás sorrendje
- a szükséges kapacitások összetétele, mértéke
- a teljes építési idő

Az időtervek megjelenítési formái

- SÁVOS ütemterv (GANTT diagramm)
- CIKLOGRAMMOS ütemterv
- HÁLÓS ütemterv

Az időtervezés lépései

- FOLYAMATKÉPZÉS
- FOLYAMATELEMZÉS
- FOLYAMATKAPCSOLÁS

FOLYAMATKÉPZÉS

A folyamat milyenségét befolyásolja

- felhasználói igény
- rendelkezésre álló információk

A folyamatok csoportosítása

- **részletesség szerint**
  - munkafolyamat
  - technológiai folyamat
  - építési folyamat
- **rangjuk szerint**
  - főfolyamat
  - mellérendelt folyamat
  - mellékfolyamat

A folyamatképzés szempontjai

- az alkalmazás célja
- az összekapcsolhatósági kritérium
- az erőforrások homogenitása
- a mennyiségi kritérium
- *bonyolultsági fok*
- *résztevő szervezetek*
- *egyéb szubjektív szempont*

FOLYAMAT ELEMZÉS**Erőforrásigény**

- a folyamat végrehajtásához szükséges
- független a folyamatidőtől

Az erőforrásigény számítási módjai

- idő-, és erőforrásnorma segítségével
- teljesítménynorma segítségével
- termelékenységi mutató segítségével

Folyamat időtartam – erőforrásigény - kapacitás viszony**A „ $d=W/C$ ” összefüggés elemzése**

- sajátosságok,
- lehetőségek,
- a kreatív mérnök szerepe

A kapacitások mértékének korlátai (C_{min}, C_{max})

- technológiai jellemzők
- a munkaterület geometriai méretei
- a rendelkezésre álló maximális kapacitás

Az építési idő mértékének korlátai

- állagmegóvási szempontok
- az alkalmazható maximális kapacitás mértéke

Folyamatidő-erőforrasszükséglet-kapacitás viszony erőforráshalmaz esetében

A folyamaton mértékadó erőforrás kiválasztása

- a legjelentősebb művelet
- a legkorlátosabb kapacitás d_{min} -re

FOLYAMATKAPCSOLÁS**Alapvető feltétel**

- építési technológia
- ütemezési célkritérium

Ütemezési célkritériumok

- -időkorlátos

- -erőforráskorlátos

A folyamatok kapcsolata, az idő-, és erőforrás viszonya

- soros folyamatkapcsolat
- párhuzamos folyamatkapcsolat
- átlapoló folyamat kapcsolat esetében

Jellemző műszaki problémák időtervezési megoldásai

- Átlapoló folyamatok
  - gyors-lassú- a kapcsolati időközök jellemzői
  - lassú-gyors - a kapcsolati időközök jellemzői
  - a paradox helyzet kezelése
    - osztható erőforrások
    - nem osztható erőforrások esetében
- Térbeni folyamatkizárás
- Erőforrás átállítás
- Technológiai szünetek
  - pontszerű létesítmény
  - vonalas létesítmény esetében
- Állagmegóvási problémák

A létesítmények térbeni szakaszokra bontása

Pontszerű létesítmények

- az adott munkaterület önálló építési egység (pl. külön álló épület)
- az épületen belül önállóan építhető egység (pl. dilatációs egység)
- az önálló kezelhető területi egységen belül műszaki-technikai okok miatt elkülöníthető egység (pl. szint, strang)
- a munkakörülmények változása
- a technológia, a jellemző gépesítés változása
- a munkamennyiség térbeni változása

Vonalas létesítmények sajátos vonásai

- alépítményi szakaszok
  - töltés/bevágás
  - hossz/keresztzállítás
- felépítményi szakaszok

ÜTEMEZÉSI CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSI LEHETŐSÉGEK

Szalagszerű építés

- a szinkronizált szalag
- a ritmikus szalag
- az aritmikus szalag

Időkorlátos ütemezés

- a folyamatok prioritása
- a folyamatidők megválasztása
- a folyamatkapcsolatok kialakítása

3., Földmunkák gépesítése

A földmunkát befolyásoló alapvető jellemzők

- a talaj minőségével kapcsolatos jellemzők
  - fejtési osztály
  - minőség (szemcsés, kötött, ..)
- az elvégzendő munkamennyiség
- a földmű jellege, keresztmetszete

A földmunkák jellegük szerint

- vonalas
- nagy kiterjedésű
- pontszerű

A földmunkagépek rendszerezése

- földkitermelő, fejtő-rakodó gépek
  - egy munkaedényes
    - forgófelsővázás kotrógép
    - függesztett munkaeszközű kotrógép
    - teleszkópos kotró (...mint a múlt)
    - rakodólapátos gépek
  - több munkaedényes
    - vedersoros (hossz, vagy keresztkotrású)
    - rotoros
    - marótárcsás kotrók
- földkitermelő-szállító gépek
  - földtoló (dózer)
  - földnyeső (szkréper)
  - földgyalu (gréder)

Földkitermelő fejtő-rakodó gépek

Egymunkaedényes kotrók-rakodók

Üzem mód: ciklikus

- fejtés
- mozgás az ürítés helyére
- ürítés depóniába, vagy szállítóeszközbe
- mozgás vissza a fejtés helyszínére

Jellemző szerkezeti részek

- járómű
  - gumikerekes
  - lánctalpas
  - úszó
- meghajtás
  - belsőégésű
  - elektromos
- erőátvitel
  - mechanikus

- hidraulikus
- munkaeszköz
  - kanál – hegybontó , mélyásó
  - veder – vonóveder
  - markoló

Forgófelsővázás kotrógépek

Működési elv

- álló gép – mozgó munkaeszköz
- ciklikus (elemei)

Járómű

- gumikrekes,
- lánctalpas
- úszó
- egyéb

Erőátvitel

- hidraulikus,
- mechanikus

Munkaeszköz

- hegybontó
- mélyásó
- markoló
- (vonóveder)
- különféle profil kanalak

Jellemző munkaeszköz méretek

0.06-1.5-2.5 m³

Alkalmazási terület:

- fejtés
  - nagy szelvény
  - árok
  - tömb
  - profil
- rakodás
- (felületképzés)

Teljesítmény

$N=n \cdot V$ $n=90-240$ ciklus/óra

Függesztett munkaeszközű, traktor alapú kotrógépek

Működési elv

- Álló gép-mozgó munkaeszköz
- ciklikus (elemei)

Járómű

- gumikerekes (..)

Erőátvitel

- hidraulikus

Munkaeszköz

- **hátul**
  - mélyásó
  - hegybontó

- markoló
- bontó, stb
- fix függesztés
- mozgatható függesztés
- **elől**
  - tolólap
  - rakodókanál
  - seprő, stb

Jellemző munkaeszköz méretek0.06 m³ – 0.3 (0.5) m³**Alkalmazási terület – univerzális!**

- árok, kisebb munkagödör földkiemelése
- földvisszatöltés
- rakodás
- terítés, stb

Teljesítmény

N=n*V   n=90-180 ciklus/óra

Rakodókanalas munkaeszközű gépek - homlokrakodók**Működési elv**

- mozgó gép – álló munkaeszköz
- ciklikus (elemei)

Járomú

- gumikerekes,
- lánctalpas (...?)

Erőátvitel

- hidraulikus,

Munkaeszköz

rakodókanál – különféle ürítésmódok

Jellemző munkaeszköz méretek0.8-1.5 - 5 m³**Alkalmazási terület**

- rakodás
- földvisszatöltés
- fejtés (csak könnyű talajban !!)
- terítés, stb.

Teljesítmény

N=n*V

n jelentősen függ a szállítás és a rakodás módjától

Szkréper-földnyeső**Működési elv**

- mozgó járomú, mozgó munkaeszköz
- ciklikus (elemei)

Járomú

gumikerekes

Kialakítás

- Vontatott
- Önjáró

- meghajtás szerint
  - egy motoros
  - kétmotoros
- nyesési mód szerint
  - egyszerű
  - elevátoros

Kiegészítő tologép !!!

Jellemző méretek

- Vontatott   3-6 m³
- Önjáró   5-40 m³

Alkalmazási terület

- Vontatott   100 (150) m – 600 m
- Önjáró   (300) 500 m - 5000 m

Jellemző feladatok

- föld fejtés-szállítás
- humuszleszedés
- vízszintes felületek durva képzése, rendezése

Teljesítmény

$$N=n*V$$

n a szállítási távolságtól nagymértékben függő

Gréder-földgvalu

Működési elv

- mozgó járómű, mozgó munkaeszköz(ök)
- folyamatos üzemű

Járómű

gumikerekes

Kialakítás

- (Vontatott)
- Önjáró, meghajtás robbanó motor,
- hidraulikus eszköz mozgatás
- nyesési mód szerint
  - egyszerű
  - (elevátoros)

Munkaeszközök

- gyalukés
- tolólap
- (lazító fog)

Alkalmazási terület

- föld fejtés keresztszállítással
- tükörképzés
- vízszintes felületek finom képzése, rendezése
- rézsús felületek rendezése

Teljesítmény

$$N= v*F \text{ (m}^3/\text{ó)}$$

Tömörítő gépek

Tömörítés módjai

- hengerlés – nyomás hatására
- döngölés – az ütés energiája
- vibrációs

Hengerlés

Sima hengerek (statikus, vagy vibrációs)

Juhláb, vagy bütykös hengerek

Gumihengerek

Döngölés

Robbanó döngölők (nem jellemző)

Motoros döngölők

Vibrációs eszközök

Vibrációs hengerek

- önjáró
- vontatott
- merev
- csuklós

Kis felületek tömörítési eszközei

- motoros vibrációs döngölők
- motoros vibrólapok
- vibrációs padkahengerek

Henger elrendezések**Hengerlési módok****A földszállítás eszközei****A szállítójárművek paraméterei**

- szállítható laza földmennyiség
- teherbírás
- fordulási sugár
- tengelytávolság

4., Betonozási munkák gépesítése

1. **ADALÉKANYAG ELŐKÉSZÍTÉS GÉPEI**
 aprító gépek
 osztályozó berendezések
 adagoló berendezések
 mérőberendezések
2. **CEMENT FELHASZNÁLÁS GÉPEI**
 ömlesztett cement szállítás, fogadás, tárolás
 cement adagolás, továbbítás
3. **VÍZADAGOLÁS BERENDEZÉSEI**
4. **ADALÉKSZEREKKEL KAPCSOLATOS BERENDEZÉSEK**
5. **BETONKEVERÉS GÉPEI**
 szabadonejtő keverők
 kényszerkeverők
 betonkeverő telepek
 betongyarak
6. **BETONSZÁLLÍTÁS**
7. **BETON BEDOLGOZÁS**
 merülő vibrátorok
 felületi vibrátorok
 zsalu vibrátorok
 vibro asztalok
8. **BETONACÉL MEGMUNKÁLÁS GÉPEI**
 egyengetés
 csavarás
 vágás
 hajlítás
hegesztés
9. **ZSALUZÁS GÉPESÍTÉSE**

1. / ADALÉKANYAG ELŐKÉSZÍTÉSE

1.1./ ADALÉKANYAGOK APRÍTÁSA

aprítás foka: $i=D/d$
 D-beadagolt közet legnagyobb átmérője
 d-aprított közet legnagyobb átmérője

pofás kőtörő

olcsó, üzembiztos, egyszerű működés
 nagyméretű kövek durva aprításra használják
 aprítás első fázisában, szakaszos működés
 pofa egyszerű lengése
 pofa összetett lengése
 rázkódás, zaj

kúpos kőtörő

közepes méretű kövek
 folyamatos működés
 hengeres kőtörő
 kisméretű kövek aprítása
 két párhuzamos, egymással szemben forgó henger

henger:

- sima
- bordázott
- fogazott

kúpos kőtörő

közepes méretű kövek
 folyamatos működés
 hengeres kőtörő
 kisméretű kövek aprítása
 két párhuzamos, egymással szemben forgó henger

henger:

- sima
- bordázott
- fogazott

kalapács kőtörő

egyszerű szerkezetek
 durva aprítás – kevesebb, nehéz, nagy kalapács
 finom aprítás – több, könnyű, kis kalapács

ütve működő (rotoros) törőgép

általában kavicsbányákban használják
 a töret közvetlenül felhasználható
 gazdaságos üzemeltetés
 nagyméretű kopás

1.2./ ADALÉKANYAGOK OSZTÁLYOZÁSA

frakciókra osztás
 receptúrának megfelelően újra keverik
 határok – átmérő; -tól-ig
 módja :   - száraz (nincs szennyeződés)
               - nedves (van szennyeződés)
 betonadalékok osztályozása
               - hidraulikus
               - mechanikus száraz
                   nedves

MECHANIKUS OSZTÁLYOZÁS

elvé: nyílásokon áthullik (gravitáció),
 illetve fennakad

a) mechanikus-száraz

rostakeret (45 fokban állítva)
 dobrosta (henger forgás-palást)
 sík rosta
 rezonancia (BINDER) rosta
 excenteres rosta
 rázott lemezes rosta
 íves rosta

b) mechanikus-nedves

szemcsék nedvessége miatt a tapadás nagy
               → víz alatti osztályozás – nincs tapadás
 HUMBOLD rosta
 –   víz alatt
 –   lengésben van

- soros tároló (adagoló és mérleg)
- torony tároló (gravitáció)

1.6./ ADALÉKANYAG ADAGOLÓK

Tárolókból adagolókon keresztül jut az adalék a mérlegre.

- szektorzárás adagolók
- vibrációs adagoló (elektromágneses)
- szalagos adagolók (rövid, széles)
- hengeres adagolók (kis szemcsékből álló anyag, henger palást külső oldalán)

1.7./ ADALÉKANYAG MÉRŐBERENDEZÉSEK

- térfogat szerint (próbakeverés szerint)

bonyolult, nehézkes, elavult

- tömeg szerinti mérés

jó minőségű betonok – receptúra is tömeget ad
mérlegszerkezetek ($\pm 0,5\%$)

- karos mérlegek („tizedes” mérleges – tolótömeg)

- erőmérők (alakváltozás)

- rúgós
- hidraulikus
- elektromos

mérési rendszerek

- összegző (gyűjtő)
- egyedi (soros)

mérlegtípusok

- puttonymérlegek
- aknamérlegek
- kocszó mérlegek
- siló mérlegek
- szalag mérlegek

2. / CEMENTFELHASZNÁLÁS GÉPEI

2.1./ ZSÁKOLT CEMENT FOGADÁSA, SZÁLLÍTÁSA, TÁROLÁSA

- hagyományos módszer, zsákok egyedi rakodása, mozgatása
- napi mennyiség a keverőnél, így közbelső tároló kell;
- többszöri tárolás, raktározás, szállítás, rakodás;
- maximum 1,80 m magasságig, kötésben, maximum 3 hónapig tárolható;
- rakodólapos – targonca

hátrányok:

veszteségek, zsákok tönkremennek;
zsákok egyszer használatosak;
raktárépítés, felvonulási költségeket emeli;
pontos mérés nem megoldott,

2.2./ ÖMLESZTETT CEMENT SZÁLLÍTÁSA, FOGADÁSA, TÁROLÁSA

konténeres szállítás (gumi, műanyag, fém)

előny: nem kell tároló, raktár

hátrány: állványzat, daru szükséges a mozgatáshoz

speciális cementszállítók

felül töltés – gravitációs úton – sűrített levegővel ürítik (lazítófenék, levegő beáramlás, folyadékszerű állapotba kerül – így csövön keresztül szállítható maximálisan 25 m-ig)

tároló silók:

betonüzemhez és a szállítójárműhöz is közel legyen;
silókban tárolt cementet fel kell lazítani sűrített levegővel, így a tárolás maximálisan 6 hónap lehet (3 hónap helyett)

2.3./ CEMENT ADAGOLÁSA, TOVÁBBÍTÁSA

Adagolás: elektromos kapcsolat a mérleggel, az adagoló a cementsiló kiömlő garatjára van szerelve.

Típusai:

- szállítócsigás (legáltalánosabb)
- cellás
- aeráció (folyadékszerű viselkedés a túlnyomás)

2.4./ CEMENT MÉRÉSE

csak tömeg szerint történhet, a mérés pontossága függ:

- mérleg pontosságától
- anyag mérlegbe történő adagolásától
- pontosság: 0,2-0,5%

tartályok:

- fenékürítéses;
- szektorzárral ellátott.

cement mérleg felszerelése:

- cementsiló lábára, vagy
- külön állványra, úgy, hogy a cement közvetlenül a betonkeverőgép puttyába vagy dobjára tudjon ürülni.
(egyebekben a szerkezetei azonosak az adalékanyag mérőkkel)

3. / VÍZADAGOLÁS BERENDEZÉSEI**3.1./ A VÍZ NYERÉSE**

- hálózatról,
- ásott-, vagy fúrt kútból,
- tóból,
- folyóból (ált. laboratóriumi vizsgálat felhaszn. előtt).

3.2./ A VÍZ MÉRÉSE

- vízvezetéken (csövön) jut el a nyerő helyről a felhasználási helyre;
- adalékanyag nedvességtartalmát is ismerni kell

3.3./ Vízadagolók

- szifonos-vízöblítéses tartályok – háromállású szelep (hörgőszelep);
- vízmérő órák – víz sebességét méri, mutató jelenik meg, állítható, mennyiség elérésekor lezár, $\pm 0,5\%$ -os mérés

3.4./ Adalékanyag nedvességmérése

- elektromos ellenállás alapján (két pont között)
- neutron sugárzáson alapuló – hidrogénatomok késleltetik a neutronokat – nukleáris elv

Adalékanyag (kavics) nedvességtartalmának mérése:

- mutatós műszer – korrekció kézzel végzendő el;
- automatikus – korrekció automatikusan történik.

3.5./ Betonkeverék nedvességmérése

(kész keveréket mér)

- elektromos ellenálláson alapul;
(betonkeverőben elektróda érzékelők)
  - hajtómotor teljesítményének változásán alapuló (súrlódás csökken)
- (képlékenységi és nedvességtartalom közötti összefüggés - további vízáradagolási szükséglet meghatározása)

4. / ADALÉKSZEREKHEZ KAPCSOLÓDÓ MUNKÁK

korszerű betontechnológia megköveteli:

- szállítás, szállíthatóság (plasztifikátor)
- bedolgozás, bedolgozhatóság
- kötési idő csökkentése (gyorsítás)
- légpórus képző, tömörítő
- fagyállóság, vízzáróság
- stb.

általánosságban:

a vegyszerek felhasználásával speciális igények a betonra:

- friss beton (szállítás, bedolgozás, stb...)
- kész beton (vízzáró, fagyálló stb...)

vegyszerek:

- por, vagy
- folyadék alakban, de minden esetben folyadék formájában juttatják a

keverőgéphe.

A vegyszerek zárt raktározást igényelnek.

A vegyszerek mennyiségét a cement mennyiségének százalékában adják meg.

Mérés:

- tömeg (mérleg), vagy
- térfogat (mérőedény) szerint.

Többféle adalékanyag alkalmazásával összegző mérést alkalmaznak.

A kimért vegyszerek általában a vízvezetéken keresztül jutnak a keverő gépbe.

5. / BETONKEVERÉS

5.1./ Betonkeverés kézzel

alárendelt jelentőségű helyen,
néhány m³ nagyságrendben,
betonkeverő üzemzavara esetén.

5.2./ Betonkeverés géppel

A gép részei:

- etető;
- keverődob a lapátokkal;
- (esetlegesen vízmérő);
- kevert beton ürítésére szolgáló szerkezet;
- hajtómű;
- járómű.

a) az etető:

- általában tölcsér, amibe ugyanannyi adalék rakható, mint amennyi a dob hasznos térfogata
- felvonó szerkezettel a dob fölé mozog.

b) a keverődob:

- itt folyik a tulajdonképpeni keverés,
- névleges térfogata az adalékanyag hasznos térfogata,
- dobtérfogatot két számmal jelölik
a nagyobbik szám az adagolható laza,
a kisebbik a várható tömör térfogatot jelenti:
200/150 l; 300/200 l; 400/300 l; 600/400 literes.

5.2.1. Szabadonejtő keverék

a) Billenődobos betonkeverő

- forgó keverődob;
- keskenyebbik végén egyetlen töltő-ürítő nyílással;
- hajtómű hosszanti tengelye mentén a meghajtómű, ez forgatja a dobot;
- erre merőleges tengelyen billentik a keverődobot.

A billentyűdob helyzete (ciklikus működés)

- 1./ töltőhelyzet
- 2./ keverőhelyzet (lapát emel, majd ejt)
- 3./ ürítőhelyzet (gyorsan kiürít)

b) Fekvődobos keverő

Vízszintes tengelyű:

- hengeres dob geometriai (forgási) tengelye vízszintes, vagy közel vízszintes; mindkét oldalon nyílás – egyik a töltő-, a másik az ürítő nyílás.
- dob hajtása:
  - lánchajtás
  - fogas hajtás
  - súrlódásos

Ferde tengelyű (SZMISZ):

750-1000 liter közöttiek, főként előregyártó üzemekben, hasonló a billenődoboshoz, annál azonban jóval nagyobb.

Szabadon ejtő keverők tulajdonságai:

ELŐNY	HÁTRÁNY
egyszerű szerkezet	nehezen tisztíthatók
kis kopás	kis víz-cement tényezőhöz nem használható
kis energia igény	egyenletes keverék előállításához nem alkalmas
50 litertől 6 m ³ -ig	

5.2.2. Kényszerkeverők**a) tányéros keverők**

- állótányéros keverő: keverőedény áll, keverőcsillagok kevernek;
- forgótányéros keverő: keverő edény és keverőcsillag ellentétes mozgást végez.

b) teknős keverők

- **kopásálló lapátokkal felszerelt tengelyek (egy vagy kettő) a keverőedény belsejében forognak.**
- **keverő edény oldalsó részén teljes szélességben nyitható és üríthető.**

c) folyamatos keverők

kéteknős keverőkből fejlesztették ki; egyik végén folyamatos adagolás, lapátrendszer kever, majd a másik oldalon ürít, a teknőt excenterek mozgatják az alvázon, az összetett mozgás homogenizálja a betont.

5.3./ Betonkeverő telepek, betongyárok

Szétszórt építéshelyi betonkeverők helyett központi keverő telepek kategóriák:

- mobil 15 m³/óra teljesítményig
- áthelyezhetőek 30-60 m³/óra között
- telepített betongyárok 60 m³/óra fölött

a) Mobil betonkeverő telepek:

- szállítás: alvázon, vagy teherautón
- üzembe helyezés: daru nem kell
- anyagszállítás: közvetlenül teherautóról, vagy csillagdepóniából, felhordó lapátokkal.

c) Telepített betongyárok:

- nagy betonigényt tudnak kielégíteni (60 m³-nél több);
- toronyrendszerűek – kis helyiség, gravitációt kihasználja, adalékanyagot elevátorral szállítják föl;
- a betongyárok automatizálhatók,
- 10-12 féle beton receptúra szerinti előállítására alkalmasak,
- komplex betontechnológiai géplánc állítható elő.

A telepített betongyárok részei:

- adaléktároló,
- adagoló és a mérleg,
- keverő,
- állvány.

5.4./ Száraz betonkeverék előállítása

- keverőgépkocsik elterjedésével jött létre;
- maga a keverés nem itt történik;
- adagoló egyszerre egy gépkocsit tölt meg;
- vízszintes- és függőleges elrendezésűek lehetnek.

5.5./ Betonüzemek automatizálása

- betonreceptúrák előre betáplálása, tárolása, adagolás;
- energiahordozók mérése;
- egyedi recept kézzel történő beállítása;
- nyomógombos indítás.

6. / BETON SZÁLLÍTÁSA

Követelmények:

- a szállítás során a keverék nem osztályozódhat szét,
- a szállítási idő legyen rövid, a kötés kezdetéig legyen a munkahelyen,
- a keverék a szállítás folyamán ne száradjon ki.

6.1./ Rövid távú (munkahelyi) szállítás

- *japáner, talicska, vödör,*
- *csőrös csille,*
- *szállítószalag,*
- *kisdömper .....mint történelem,*
- konténer,
- szállító csővezeték:
- szivattyús / pneumatikus / löveléses

6.2./ Hosszútávú (közúti) szállítás

Központi betongyárak hozták létre ennek igényét
(a frissbeton „romló” anyag)

Betonszállító gépkocsik:

- a) keverők: MIXER-ek – a beadagolt összetevőket menet közben keverik meg; víztartály is van; mozgó betonkeverők
  - b) kavarók: agitátor gépkocsik, előre megkevert betont adagolnak, szétosztályozódást, leülepedést gátolják meg.
  - c) billenőtartályos gépkocsik: víz- vagy cementpép ne folyhasson el (fékezéskor sem!); időjárásnak kitett, felülről nyitott, általában földnedves, gyengén képlékeny beton szállítására használják.
- mosó- és tisztító berendezések (környezetvédelmi szempontok)

6.3./ A beton munkahelyi fogadása

- gyors ürítési lehetőség, gazdaságos kihasználás;
- percenként 1-2 m³ beton üríthető;
- fogadás – különböző konténerekbe
- betonszivattyúba ürítés – összehangolni az ürítés sebességeit, teljesítményeket.

7. / BETON BEDOLGOZÁSA**Fő cél:**

- levegő eltávozzon a friss betonból;
- kisebb szemcsék kitöltsék a nagyobbak közötti rést;
- zsálatot kitöltse;
- fölös vizet ki kell szorítani (lyukacsos maradhat).

Eszközei:**7.1./ kézi eszközök:**

- döngölők (felületi)
- csömöszölők (behatoló)
- „kulcsok”, lapátok – speciális eszközök.

A kézi eszközök nem adnak mindenre kiterjedő, végleges megoldást.

7.2./ gépi eszközök:

Vibrátorok

részei:

- rezgéskeltő elem,
- ház, rezgést közvetítő elem;
- gravitációnál nagyobb gyorsulási erők ébrednek, belső súrlódást legyőzik.
- nagyon sokféle vibrátor terjedt el, rezgésszám is igen változatos:
  - merülő vibrátorok,
  - felületi vibrátorok (lap és palló sík betonok),
  - zsaluvibrátorok (főleg pillér, oszlop, gerenda),
  - vibrációs asztal (előregyártó üzemekben).

7.3./ Téli betonozás

a) betongyárok téliesítése

- víz melegítése,
- adalék melegítése,
- gőz befúvása,
- **vegyszerek.**

b) beton szállítása

- szállító autó vizes berendezéseit szigetelni;
- meleg víz adagolás (magas hőmérséklet miatt a kötés már útközben megindulhat)

c) bedolgozás

- hőmérséklet tartása
- bedolgozás utáni melegítés
- vegyi anyag hozzáadása (víz fagyáspontjának csökk.)

FONTOS a szilárduláshoz szükséges víz folyékony állapotának biztosítása!

8. / BETONACÉL MEGMUNKÁLÁSA

8.1. A szállítás

- tekercsben (6-8 mm)
- szálakban 8 mm-től hosszuk 6-12 m

8.2. Tárolás

- minőség
  - átmérő
  - hosszúság szerint
- egymástól cölöpökkel elválasztva
magasság 1,0-1,2 m
salakborítás
állandó telepen: fedett szín

8.3./ Megmunkálás

- egyengetés
- csavarás
- vágás (kézi, gépi)
- hajlítás (kézi vagy gépi)
- hegesztés, szerelés (központi-munkahelyi)

5., Anyagmozgatás gépesítése

Anyagmozgatás gépei

I. szállítógépek

II. rakodógépek

III. emelőgépek

I. SZÁLLÍTÁS

- közúti-
- vasúti-
- vízi-
- légi-
- belső szállítás

általános és speciális járművek

II. RAKODÁS

- serleges rakodó
- marófejes rakodó
- harácsoló rakodó
- géplapát
- lapátos rakodógépek
- emelővillás targonca

III. EMELÉS

- emelők és felvonók
- daruk
- állványok
- helikopterek

III/1 EMELŐK ÉS FELVONÓK

- fogasrudas emelők
- csavarorsós emelők
- hidraulikus emelők
- csigasorok (kötél, lánc)
- csörlők (kézi, gépi)
- anyagfelvonók (aknás, oszlopos, vitla)
- személy- és teherfelvonók (magas épületek)

EMELŐK OSZTÁLYOZÁSA

emelő típusa	használat	részei	hatásfok	teherbírás
fogasrudas	szerelésekhez beemelésekhez	talpas fogasrúd emelő acélház	50-70%	3-20 tonna
csavarorsós	szerelésekhez beemelésekhez	csavaranya csavarorsó	25-40%	5-20 tonna
hidraulikus	nagy teher kis magasság utófeszítés	munkahenger dugattyúval kézi szivattyú visszaeresztő szelep	70% körüli	20-500 tonna

csigasorok	szelésekhez beemelésekhez	csigafej kötélzet	55-85%	5-20 tonna
kézi csörlők	szelésekhez beemelésekhez	tengelyek pajzslmez		

III/2 DARUK

- árbócdaruk
- kábeldaruk
- Derrick daruk
- bakdaruk
- toronydaruk (állóoszlopú, forgóoszlopú)
- kúszódaruk (oszlop szerepében az épület)
- járműdaruk (lánctalpas, mobil, autódaru)
- vasúti daruk
- úszó daruk (ponton daruk)

DARUK OSZTÁLYOZÁSA

- MOZGÁSUK SZERINT
- MOZGATÁSUK SZERINT
- A GÉM MOZGÁSA SZERINT
- A GÉM ALAKJA SZERINT
- A HOROG MOZGÁSI SEBESSÉGE SZERINT
- FELÁLLÍTÁSUK SZERINT
- SZERKEZETÜK SZERINT

DARUK KIVÁLASZTÁSÁNAK TECHNOLÓGIAI SZEMPONTJAI

- teherbírás
- horogmagasság
- gémkinyúlás
- szállíthatóság
- felállíthatóság
- leszerelhetőség
- mozgási helyigény
- szerelésre alkalmasság
- üzemi tömeg
- mozgékonyosság

III/3 ÁLLVÁNYOK

tetön elhelyezett emelő berendezések

- függőállványok
- mozgóállványok

III/4 HELIKOPTEREK

speciális emelési feladatokhoz

6., Építési helyszín berendezése

Az építőipar jellegzetességei

- A termék helyhez kötött
- Nincs fedél felettünk

A létesítmények jellege

- Pontszerű
- Vonalas

A térbeni organizációval kapcsolatos feladatok

Organizációs térképvázlat (1:1000, 5000)

Áttekintő információk az építési terület földrajzi környezetéről

- A megközelítés lehetőségei –anyagellátás, szállítás,
- utak, ideiglenes utak létesítésének lehetőségei,
- vasúti kiszolgálás lehetősége,
- anyagnyerőhelyek,
- víz- és energiaellátás
  - víznyerési lehetőségek,
    - hálózatról,
    - nyíltvízről,
    - fűrt kútról
- elektromos energia
  - kiefeszültségű,
  - közepfeszültségű hálózatok

Vázlatos organizációs elrendezési terv (1:500, 1:1000)

A konkrét építési területen elhelyezendő, az építést kiszolgáló elemek elhelyezkedését ábrázoló, nagyvonalú vázlatos terv.

Vázlatosan tartalmazza az építési területen

- Az épülő létesítmény kontúrjait,
- A szállítási utak nyomvonalát,
- A nagygépek elhelyezését (pl. daru),
- A segédüzemek helyét,
- A tárolóterületeket, raktárakat és
- A felvonulási épületeket.

Részletes organizációs terv (1:100, 1:500)

Az építési területen elhelyezkedő, az építést valamilyen módon kiszolgáló létesítmények kialakítását részletesen kidolgozva tartalmazza.

- A nagygépek és kapcsolódó elemeinek pontos elhelyezkedését,
- A segédüzemeket belső kialakításukkal,
- A raktárakat, raktári területeket funkciójukkal megjelölve,
- A felvonulási épületek részletes terveit,
- Az úthálózat és a leálló rakodó sávok pontos méreteit,
- Az energiaellátással kapcsolatos berendezések (trafó),
- A vezetékek elhelyezésének és a térvilágítás terveit,
- A vízellátással kapcsolatos létesítmények kialakítását, vezetékeinek nyomvonalát, a víznyerő helyeket,
- A felszíni vizek elvezetését,

- A szennyvizek elhelyezésével, kezelésével kapcsolatos létesítményeket.
- **Organizációs állapottervek**
Az építés fő fázisaiban a területen elhelyezkedő főbb felvonulási létesítményeket, gépeket, tárolandó anyagokat az építés jellemzőinek figyelembevételével tartalmazza, a vázlatos, vagy a részletes organizációs terv kidolgozási mélységének megfelelően.
- **Munkafolyamatok elrendezési terve (1:100, 1:50)**
Az egyes kiemelten bonyolult munkafolyamatok esetében részletesen tartalmazza a munkafolyamatnál alkalmazott eszközöknek, anyagoknak elhelyezését, ezek mozgását (jellemzően emelési munkák esetén készül).

Az építési helyszín berendezéseinek elemei

- Építmény
- Nagygépek
- Segédüzemek
- Raktárak, rakterületek
- Az építés irányítás helyiségei
- A szociális ellátás létesítményei, helyiségei
- Úthálózat
- Elektromos hálózat
- Vízhálózat
- Felszíni vízelvezetés –csatorna

Az elemek egymáshoz való viszonya

ÉPÍTMÉNY

Jellege

- Pontszerű –telepített „fix” erőforrások
- Vonalas –a folyamatokat végző erőforrások térben eltérő helyen

Az építés tartama

- Rövid –kis költségű, igénytelen
- Hosszú –magasabb kiépítettségű, jobb infrastruktúra

Az építményen folyó munkák fajtáinak változási sebessége, az építési állapotok

TELEPÍTETT NAGYGÉPEK

Daruk (toronydaruk)

- A bedaruzott terület nagysága
- Több daru egymáshoz való viszonya
  - Gém magassága
  - Gém hatásos emelési területe
- Daru szerelhetősége
  - Alapkeret rögzítése
  - Gém szerelése –kifektetés
  - Kúsztatás –autódarus szerelés
- Daruzott területre eső egyéb létesítmények

Építési anyagfelvonók

- A feladás helyének megválasztása

- Az épületbe való beadás hosszú időn keresztül való biztosítása

Egyéb nagygépek

- Az elfoglalt terület mértékének felmérése (pl. szádfalverő), az egymás mellett elhelyezkedő folyamatok térbeli viszonya (ld. félèves feladat: szádfalverés, szádfal előtt föld fejtése)
- A gép kiszolgálásához szükséges terület, illetve a gép által kitermelt anyag elhelyezéséhez szükséges terület nagysága (pl. pontalapok földkiemelése, alaptest elhelyezés, földvisszatöltés).

SEGÉDÜZEMEK

Jellemzően jelentős az építési helyen kívüli feladatvégzés, csak kisebb mennyiségű munka marad a helyszínen.

Elviekben előfordulhat

- Ácstelep
- Betonacél feldolgozó és szerelő üzem (vastelep)
- Betonüzem
- Előregyártó telep
- Mész- és habarcsüzem

Üzemként nem, csak speciális raktárakként jelennek meg a

- Csőszerelő
- Villanszerelő
- Klíma és légtechnikai szerelő
- Bádogos „műhelyek”.

(Ma már nem jellemző az asztalos, szigetelő, festő-mázoló üzem.)

ÁCSTELEP

- Jelentősége a zsalurendszerek elterjedésével csökken.
- Előfordulását növeli a „fantázia dús” építészeti tervek terjedése.

Jellemző munkahelyi ácstelepek kialakítása

Tárolás

Alátét elemeken (pl. beton), szellőztetve

- Fűrészárú (6 m)
- Gömbfa (ritkán!) (4-10 m)

Vágás

Fedett szín alatt

- Szalagfűrész
- Körfűrész (elhelyezése úgy, hogy minden méret szabható legyen)

Szerelés

Zsinórpád

Kész elemek tárolása

Közművek

- Elektromos energia –földkábel
- Vízellátás –tűzcsap

Út- és térburkolat –

szemcsés anyag vagy egyéb sármentes megoldás

Kerítés

VASTELEP

A központi betonacél üzem a jellemző.
Munkahelyi vastelep jellemző kialakításai

Tárolás

Szállítás

- Szálban (12 m) egyenesen
- Szálban hajlítva
- Tekercsben

Raktározás

Átmérőként és minőségként elkülönítve

Vágás-hajlítás

Vágógép(ek), hajlítógép

- Soros
- Átlapolt

Szerelés

Asztalokon

Armatura tárolás

Földön

Fa staflikon

Közművek

- Elektromos energia – földkábel
- Vízellátás – tűzcsap

Út- és térburkolat

szemcsés anyag vagy egyéb sármentes megoldás

Kerítés

nem kell.

Megközelítés**BETONÜZEM**

Nem jellemző (ha mégis, kis teljesítményű beton telep, általában csillag rendszerű)

Funkcionális részei

- Keverőgép, állvány, adagolófal
- Cementsiló(k)
- Csillagdepónia

Közművek

- Elektromos energia: nagy áramigény, lehetőleg önálló ágon táplálva.
- Vízellátás: nagy pillanatnyi fogyasztás

Út- és térburkolás

- Megközelíthető csillagdepónia – körbejárható
- Cementfogadás megoldása – leállási lehetőség
- Mixer kiszolgálás – keverő állvány magasság
- Depónia alatti burkolat

RAKTÁROZÁS

Befolyásolja

- Az építési helyszín jellege, helye (ld. Belváros)
- Az anyag felhasználásának üteme
- A szállítási tartalékidő mértéke

- Beszerzés megbízhatósága
- Pénzügyi kondíciók
- A tárolandó mennyiség abszolút értéke

Tárolási norma

$F=(V/n)*k$ ahol

F	helyszükséglet (m ²)
V	tárolandó anyagmennyiség (termékegység)
n	tárolási norma
k	a kieső, de a tároláshoz szükséges területek miatti növelő tényező

Raktárak

- zárt
- nyitott színek
- nyílt rakterületek
- különleges raktárak

Zárt raktárak

- jellemzően konténerek,
- esetleg szerelt épületek, vagy
- a meglévő épület elkészült részei.

Nyitott színek

ideiglenes építmények (körülkerítve!)

Nyílt rakterület

burkolva és/vagy kerítve

Különleges raktárak

Különböző biztonságtechnikai, munkavédelmi előírások

FELVONULÁSI ÉPÜLETEK

Építésirányítás – szociális helyiségek

- konténer
- ideiglenes szerelt építmény
- meglévő épület elkészült részei

Építésirányítás

- munkahelyek
- tárgyalók

Öltöző – étkező

létszámtól függő méretben

- konténer
- lakókocsi
- esetleg szerelt épület.

Mosdó – wc

- mosdó (ha van) mint előző
- wc
  - konténerbe ill. szerelt épületbe telepített
  - csatornaszemre felállított
  - mobil

IDEIGLES UTAK

Az építés minden fázisában biztosítani kell a közlekedés lehetőségét, ha nem is épül meg az ideiglenes út!

Vízszintes vonalvezetés

- egynyomú
- körbejárható
- az építési területre egy zárható, ellenőrzött bejárat
- megfordulás fordulóknban, szükség esetén Y fordulóban
- jármű forgalomtól függő Rmin (általában 12-14m)

Keresztmetszeti kialakítás

- nyomszélesség
  - egy nyom esetén 3 m
  - két nyom esetén 5.5-6 m
  - leálló 2.5m
- nyombővítés (!)

Magassági vonalvezetés

Pályaszerkezet

(Telepítés tartóssága)

- szemcsés anyag
- cement stabilizáció
- útpálya elemek
- (végleges úthálózat)

ELEKTROMOS ENERGIA ELLÁTÁS

Energia igény

Energia beszerzés lehetőségei

- kisfeszültségű (0,4 kV)
- közepfeszültségű (10-35 kV)

A hálózat kialakítása

- légvezeték
- földkábel

A hálózat elemei

- transzformátor
- fogyasztásmérő
- főkapcsoló
- elosztó hálózat

Csatlakozás a hálózatra

- motor csatlakozókkal
- csatlakozó szekrényekkel

VÍZELLÁTÁS

Víz igény

- jellege
- mértéke

A víz beszerzés lehetőségei

- vezetékes hálózat

- kút
- nyíltvíz

A hálózat kialakítása

- ágvezeték
- körvezeték

A hálózat elemei

- fogyasztásmérő
- főcsap
- elosztó hálózat
- vízvételi helyek

Csatlakozás a hálózatra

- flexibilis, és gumitömítővel

Szennyvíz

- közhálózatra való csatlakozás nem ajánlott
- helyi szennyvízgyűjtés, elszállítás